

Ruttka Andrea textilművészről, és gombostűkkel rajzolt képeiről

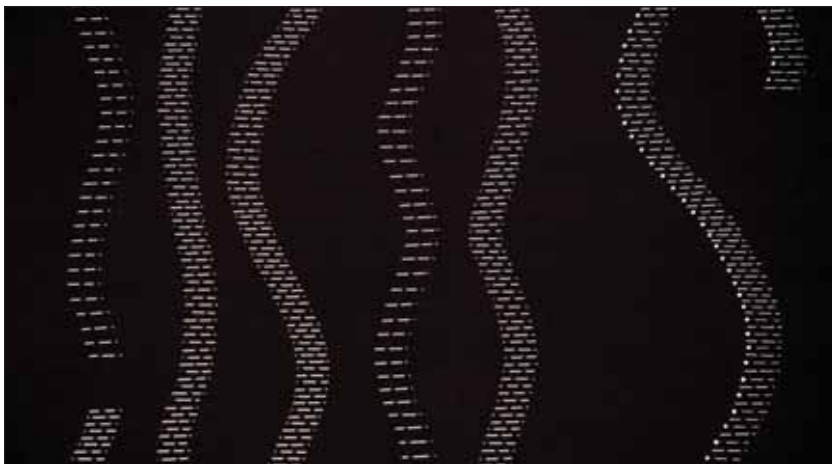
■ Nagy Gergely építész szellemes kiállításmegnyitó szövege (FUGA Budapesti Építészeti Központ, 2014. április 15.) a művészt mint gombostű-idomárt méltatta, ami nagyon helyénvaló egy gombostű képeket bemutató kiállításon. Ruttka Andreáról azonban sokkal többet érdemes tudni, ő a vizuális művészetek számtalan területének folyamatosan jelen lévő alkotója. A Google internetes kereső a nevének több ezer találatát jelzi színdarabok díszlet- és jelmeztervezőjeként, plakátok, CD-k és könyvborítók grafikusaként, lakástextil-tervezőként, s híreket is találunk egy-egy kiállításának megnyitójáról. A hírek között említenek néhány általa elnyert díjat, köztük olyan igazán rangosakat, amelyeket a szombathelyi textilbiennálékon (2003 óta Textilművészeti Triennále) háromszor is kapott, a 2011-es Év Textilművésze címet, vagy a nyolcvanas években a Budapesti Nemzetközi Vásár (BNV) díját, és az Iparművészeti Vállalat első díját, amit kétszer érdemeltek ki textiltervei. Sehol nem találtam azonban munkásságát méltató komolyabb ismertetést. Az egyetlen, szakmai életrajzát és munkáit néhány fotóval bemutató vékony füzet nyolc évvel ezelőtt jelent meg, benne a saját gondolatait tartal-

mazó rövid íráson kívül egy-egy kiállítását megnyitó szöveg részletével.

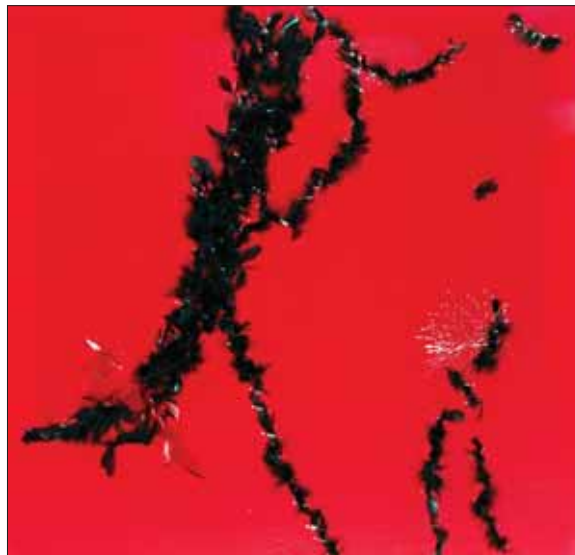
Ennek a bizony méltatlanul nagyon kevés publikációnak több oka is van. Egyrészt az, hogy Ruttka Andrea nagyon sokat dolgozik, s közben nem ér rá személyesen „jelen lenni”, magát mutatni. Elmondása szerint csak pályája derekán jött rá, hogy örömet leli az egyéni kiállításokban, főleg az azokra kapott visszajelzésekben. Másik oka pedig az, hogy olyan sokféle dolgot csinál, aminek csak egy-egy részletét érzékeli a közönség és a szakmai közvélemény. Díszlet- és jelmeztervezőként nyilván jól ismeri a színházi szakma, hiszen 1989 óta folyamatosan kapja a felkéréseket, ilyen jellegű munkái mára a százat közelítik. A színlapon kívül ezeknek alig van írásos említésük, azok is csak annak az egy-két, színházi terveit bemutató kiállításnak a megnyitón elhangzott beszédéből származnak. Gyakran az előadások plakátjait is ő készítette, de azok is egy, legfeljebb két évadra érvényesek – remélhető, hogy a külön művészeti ágának tekintett al-

↙
Ruttka Andrea:
Brutális tollrajz egy
szadista madárról /
Andrea Ruttka:
Brutal Pen Drawing
of a Sadistic Bird
[2011] *textil,*
gombostű, kakastoll /
textile, pin, cock's
feather [95x95 cm]

Ruttka Andrea:
Különc (részlet) /
Andrea Ruttka:
Weirdo (detail)
[2013] *textil,*
gombostű, a teljes
méret: 95x95 cm /
textile, pin, full size:
95x95 cm

Fotó: Ráday Mihály

Fotó: Ráday Mihály

kalmazott grafikával foglalkozó szakemberek (könyv- és lemezborítóival együtt) számon tartják őket, s talán létezik valahol titokban egy kortársplakát-gyűjtemény!

Ki emlékszik már a rendszerváltás után – egész textiliparunkkal együtt – csődbe jutott Buda-Flax Lenfonó és Szövőipari Vállalatra, amelyben Ruttká Andrea tíz évig dolgozott mint tervező, majd művészeti

Fotó: Ráday Mihály

Fotó: Ráday Mihály

**Ruttká Andrea: Cipzár
kisasszony (részlet) /
Ruttká Andrea: Miss
Zip Fastener (detail)**

*100 méter cipzár;
karton, drót /
100 meters zip
fastener;
cardboard, wire*

**Ruttká Andrea:
Körforgalom /
Andrea Ruttká:
Roundabout**

*[2009] textil,
gombostű / textile, pin
[95x95 cm]*

Ruttká Andrea:
Szerelmi háromszög /
Andrea Ruttká:
Love Triangle
 [2009]
textil, gombostű /
textile, pin
 [95x95 cm]

vezető. Megkísérelte összehangolni a művészi igényű tervezést a gyári adottságokkal és a fogyasztói igényekkel, a lakástextilek összetartozó, variabilis kollekcióit tervezte, amelyeket árubemutatókon, vásárokon (BNV-díj) és a gyár általa tervezett termékkatalógusában mutattak be. A már említett vékony füzetben van néhány fotó kivitelezett terveiből – de még hol azon kívülről? Ha megírja valaki valamikor a magyar textilipar igazán érdekfeszítő történetét, ezeket a képeket feltétlenül kérje el a művésztől!

A Gresham-palota berendezéséhez készült, a ház szecessziós hangulatához illeszkedő szőnyegterveket a felújítás építészé méltatta, s talán a méregdrága szálloda külföldi vendégeinek jó érzését fokozzák a stílusos berendezés részeként.

Végül említeni kell azokat a kézzel rajzolt, színes

textilekből és papírból kivágott, varrt és ragasztott képeket, amelyekből digitális nyomással készültek mesekönyvek a „lányom lánya” és a vidám képeken ábrázolt családtagok számára. Ezek az igazán szűk körben ismert egyedi könyvek azért is érdekesek, mert tíz évvel ezelőtt hasonló, akkor még xerox másolási technikával készült egy sorozat grafikája, amelyekből 2005 végén nyílt kiállítás az Ericsson Képzőművészeti Galériában. Az üres, illetve saját tervezésű textiljeivel részben vagy egészen teleaggatott, ruhásszekrénybe való fogas-sorok emberi viszonylatokról, találkozássokról és elhagyatottságról mesélnek. Formájukat tekintve pedig önálló képzőművészeti alkotások.

Érdekes Ruttká Andrea munkássága, kitalál egy-egy kifejezési formát, s egy ideig szenvedélyesen gyakorolja, végigjárja a benne rejlő lehetőségeket. Aztán valami egészen másba kezd, például merített papírra készít ujjlenyomatokat, a saját ujjlenyomatait kicsiben és nagyban, a hagyományos tusnyomatoktól a szitanyomatokon át a térbeli grafikáig. Majd cipzárral kísérletezik, ezzel a kevésbé dekoratív ruhakellékekkel érzékeltetve, hogy egész világunkat a nyitottság és a zártság váltakozó együttléte jellemzi. A behúzott cipzár-folyó kinyílvá-kettéválva zárja körül a szigetet, a félig kinyitott villámzár egy környezetétől egészen eltérő, más dimenzióra nyílik. Százméternyi cipzárból pedig akár plasztikus, igéző nőalak formálható.

Festve is megjelenik a cipzár például a művész által kedvelt zászlókon, amelyek közül kettő is díjat nyert a szombathelyi Textilművészeti Triennálén. Van, amelyiken a félig nyíló cipzár két feltartott ága kitárt vörös tenyerekben végződik, ránk hagyva annak eldöntését, hogy a kitörő lelkesedés vagy a rémült megadás pózát ábrázolja-e? Másikon a behúzott cipzár fogait fekete talpak sora érzékelteti. Nekem leginkább az Európai Unióba való felvételünk idején készült festmény tetszik: a piros-fehér-zöld zászlón áthaladó cipzár kinyíló részében az uniós lobogó csillagai látszanak.

Mostanság főként a gombostű érdeklí Ruttká Andráé, keretre feszített vásznon rajzol velük különös képeket, mesél történeteket. A *Szerelmi háromszög* című kép mindent elmond egy ilyen viszonyról, azt, hogy még mindhárman összetartoznak, de az együtt-

tes két egymás felé hajló tagja közt egyedül, alul marad a harmadik. A *Különchöz* nem kell sok magyarázat, mindenki egy kissé különbözik, de mégis képesek összeillő csoportot alkotni, amelyen kívül marad az, aki nagyon más. A játékos című *Tűző nap* azt is érzékelteti, hogy életet adó csillagunk egy forgó tűzgömbből szórja szét sugarait. Néha a sok száz tűből álló, látszólag rendezetlen halmazból válik ki s lesz főszerplő egyetlen gombostű, mint a *Keresek valakit, aki kifizeti a jegyemet, hogy kijuthassak innen* címet viselő képen.

Vannak olyan képek, amelyeken a tű mellett más anyagok is helyet kapnak, egy-egy gomb, vagy színes tollak, mint a *Brutális tollrajz egy szadista madárról* címűn, amelyen fekete kesztyűs kéz tartja a piros maradarat.

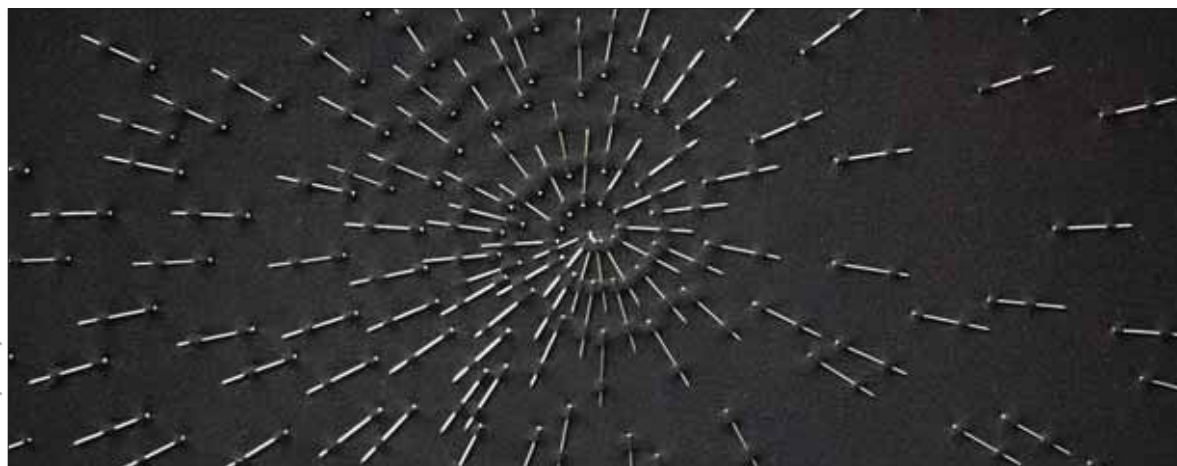
Izgalmasak, kevés eszközzel sokat mondóak a gombostű képek, de még korántsem zárult le Ruttká Andreaé ez a korszaka, saját meghatározása szerint „gombostű-mániája”. Ugy látszik, még vannak tartalékok, a művész lát lehetőségeket, kibontható témákat, amelyeket ezzel a sajátos technikával fejezhet ki.

LOVAG ZSUZSA
régész, művészettörténész

(Ruttká Andrea *A nő kis helyen is elfér* című kiállítása a FUGA Budapesti Építészeti Központban 2014. április 15. és május 13. között volt látható.)

Fotó: Ráday Mihály

Fotó: Ráday Mihály

**Ruttká Andrea: Fény-
szennyezés / Andrea
Ruttká: Light Pollution**
[2009] *textil,
gombostű / textile, pin*
[95x95 cm]

**Ruttká Andrea:
Tűző nap (részlet) /
Ruttká Andrea:
Burning Sun (detail)**
[2014] *textil, gombos-
tű, a teljes méret:
95x95 cm / textile, pin,
full size: 95x95 cm*